

KANSALAISYHTEISKUNTAPOLITIIKAN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 2/2025

Aika: Torstai 25.9.2025 klo 13–16

Paikka: Merikasarmi (Laivastokatu 22) 2. krs A2222 Meripaja / Teams

Osallistajat: (x) toiminnanjohtaja Virpi Dufva, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry
(varajäsen suluissa) (varapj.)

(-) kehittämisneuvos Kaisa Tiusanen, Esikunta, oikeusministeriö

(x) (erityisasiantuntija Maria Wakeham-Hartonen, Demokratia- ja julkisoikeusosasto, oikeusministeriö)

(x) ylitarkastaja Kari Niemi-Nikkola, Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto, opetus- ja kulttuuriministeriö

(-) (erityisasiantuntija Anssi Pirttijärvi, Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osasto, opetus- ja kulttuuriministeriö)

(x) kehittämisjohtaja Ari Evwaraye, Hallinto- ja kehittämisosasto, sisäministeriö

(-) (erityisasiantuntija Leena Seitovirta, Hallinto- ja kehittämisosasto, sisäministeriö)

(x) sosiaalineuvos Markus Seppelin, Yhteisöt ja toimintakyky –osasto, sosiaali- ja terveysministeriö

(x) (erityisasiantuntija Elina Varjonen, Yhteisöt ja toimintakyky –osasto, sosiaali- ja terveysministeriö)

(-) neuvotteleva virkamies Hanna Hämäläinen, Työllisyys- ja toimivat markkinat osasto, työ- ja elinkeinoministeriö

(x) (erityisasiantuntija Varpu Taarna, Työvoiman maahanmuutto- ja kotoutumisyksikkö, työ- ja elinkeinoministeriö)

(-) yksikön päällikkö Eevamari Laaksonen, Kehityspoliittinen osasto, ulkoministeriö

(-) (erityisasiantuntija Jussi Kanner, Kehityspoliittinen osasto, ulkoministeriö)

(x) neuvotteleva virkamies Markku Mölläri, Kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö

(-) (finanssineuvos, yksikön päällikkö Katju Holkeri, Valtionhallinnon kehittämisosasto, valtiovarainministeriö)

(-) lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi, Johdon tuki, ympäristöministeriö

(-) (erityisasiantuntija Heta-Elena Heiskanen, Ympäristönsuojeluosasto, ympäristöministeriö)

(-) erityisasiantuntija Elsa Mantere, Suomen Kuntaliitto

(-) (erityisasiantuntija Sami Niemi, Sivistys- ja hyvinvointiyksikkö, Suomen Kuntaliitto)

(-) johtaja Petri Keskitalo, Suomen Olympiakomitea ry

(x) (pääsihteeri Henrika Backlund, Finlands Svenska Idrott r.f)

(~~) toiminnanjohtaja Anna Munsterhjelm, Nuorisola ry~~
(x) (toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Lastensuojelun Keskusliitto ry)

(-) yhteiskuntasuhdepäällikkö Ulla Kiuru, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry
(-) (vaikuttamistyön asiantuntija Vanessa Westerlund, FDUV rf / SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder)

(-) pääsihteeri Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
(-) (puheenjohtaja Marita Salo, Opintokeskukset ry)

(x) toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
(-) (toiminnanjohtaja Christell Åström, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry)

(-) hallituksen jäsen Ikechukwu Ude-Chime, RASMUS - Rasismin ja muukalaispelon vastainen yhdistys ry
(x) (pääsihteeri Tomi Timperi, Miesjärjestöjen keskusliitto ry)

(x) toiminnanjohtaja Annu Lehtinen, Suomen Pakolaisapu ry
(x) (koordinaattori Petri Öhman, SVK Liitto ry)

(-) toimitusjohtaja Susanna Kallama, Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry
(x) (digi- ja innovaatiopolitiikan asiantuntija Maria Nyroos, Suomen Yrittäjät ry)

(-) yliopiston lehtori Petri Ruuskanen, Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
(-) (toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen, Tieteellisten seurain valtuuskunta)

(x) toiminnanjohtaja Anne Porthén, Kansalaisareena ry
(-) (Vehmersalmen pitäjäraadin puheenjohtaja Mauno Kumpulainen, Pitäjäraadit Kuopion maaseutalueilla)

Sihteeristö:

(~~) korkeakouluharjoittelija Emmi Kataja, oikeusministeriö~~
(x) erityisasiantuntija Mikko Lehtonen, oikeusministeriö
(x) erityisasiantuntija Liisa Männistö, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

(x) Ilmari Nalbantoglu, vaikuttamistyön johtaja (~~Outi Hakkarainen, asiantuntija, kestävä talous~~), Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo ry

Kutsutut asiantuntijat:

(x) Ira Alanko, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö
(x) Timo Laitinen, kansleri, Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikunnat
(x) Silla Kakkola, toiminnanjohtajan sijainen, Nuorisola ry
(x) Marjukka Mattila, yhteiskuntasuhdepäällikkö, Olympiakomitea
(x) Jussi Mäkinen, erityisasiantuntija, oikeusministeriö
(x) Hanna Rönty, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.01. Todettiin läsnäolijat.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin muutoksitta.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)

Hyväksyttiin muutoksitta.

4. Muutosten toteaminen neuvottelukunnan kokoonpanossa (liite 4.1)

Päätös: Todettiin neuvottelukunnan kokoonpanossa seuraavat muutokset: ohjausneuvos **Jussi Toppilan** tilalle varajäseneksi erityisasiantuntija **Varpu Taarna**, työ- ja elinkeinoministeriö, sekä kehittämisspäälikkö **Hannamari Heinosen** tilalle varajäseneksi digi- ja innovaatiopolitiikan asiantuntija **Maria Nyroos**, Suomen Yrittäjät ry. Lisäksi todettiin, että **Taina Susiluoto** jättäytyi kesäkuussa 2025 pois neuvottelukunnan puheenjohtajan tehtävästä ja varapuheenjohtaja **Virpi Dufva** johtaa neuvottelukunnan toimintaa kuluvan toimikauden loppuun asti.

5. Työvaliokunnan kokoonpanon vahvistaminen (liite 5.1)

Päätös: Vahvistettiin työvaliokunnan kokoonpano neuvottelukunnan meneillään olevan toimikauden loppuun (26.1.2026) asti esityksen mukaisesti.

6. Avoimen hallinnon 5. toimintaohjelman puoliväliarvioinnin valmistelu (liite 6.1)

Ira Alanko valtiovarainministeriöstä kertoi Avoimen hallinnon 5. toimintaohjelman puoliväliarvioinnin valmistelusta ja esitteli raporttiluonnoksen. Puoliväliarviointiraportin luonnoksessa on mukana toimintaympäristöanalyysi, arvio toimenpiteiden toteutuksesta sekä tarkastelu avoimen hallinnon työstä eri kohderyhmien näkökulmasta.

KANE toimii muodollisesti avoimen hallinnon ohjelman toisena ohjausryhmänä (toinen on Avoimen hallinnon työryhmä), joten KANE:lla on keskeinen rooli arviointiprosessissa.

Keskusteltiin KANEn näkemyksistä arviointiraporttiin liittyen. Todettiin, että toimintaympäristön muutoksia käsittelevä luku sisältää relevantteja huomioita, mutta sen terävöittäminen avoimen hallinnon teemojen ja mittareiden kannalta voisi vahvistaa raportin yhteyttä ohjelman tavoitteisiin. Kansalaisyhteiskunnan tilaa koskeva osuus voisi muodostaa oman lukunsa, jossa tarkasteltaisiin sekä kansallista että kansainvälistä tilannetta. KANEn loppuraportin analyysi tarjoaa hyödyllistä taustatietoa, ja sihteeristö tukee tarvittaessa sen hyödyntämisessä. OECD:n arvioinnista nostettiin esiin "open state" -lähestymistapa, joka tarjoaa kiinnostavan näkökulman jatkotyöhön.

Raportissa tärkeä havainto on resurssien riittävyys suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Avoimen hallinnon arviointikyselyn SWOT-analyysi on hyödyllinen, ja sen vahvuuksia ja mahdollisuuksia voisi vielä syventää. Ohjelman tavoitteiden erimittaisuus vaikeuttaa arviointia, ja niiden terävöittäminen suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin olisi suositeltavaa.

Toimintaympäristön kuvauksessa nousi esiin rasistisen kielenkäytön ja vihapuheen vaikutus osallistumiseen, osallisuuteen ja turvallisuuteen. Havainto perustuu eri ministeriöiden tuottamaan tietoon, ml. VN TEAS -hankkeiden tuottama tieto.

Raportissa todettiin, että vaikka tavoitteet ovat olleet hyviä, tulokset eivät aina vastaa niitä. Tämä liittyy resurssien käyttöön ja tarpeeseen priorisoida, mihin keskitytään. Osallisuus kasautuu usein niille, joilla on resursseja, mikä korostaa kansallisten dialogien merkitystä ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden roolia. Järjestöt hyödyntävät kansallisia dialogeja aktiivisesti.

Hyvien käytäntöjen etsiminen nähtiin tärkeänä tehtävänä. Esimerkkejä järjestöjen ja hyvinvointialueiden sekä kuntien yhteistyöstä löytyy muun muassa verkostojärjestöt.fi-sivustolta. Hyvien käytäntöjen etsimisessä tulisi huomioida myös resurssitehokkuus, sillä osa käytännöistä vaatii merkittäviä panostuksia.

Yhteydenpito kansalaisjärjestöihin on vähentynyt, ja hyvinvointialueuudistus voi olla yksi selittävä tekijä. Resurssipula on vaikuttanut järjestöjen kuulemiseen ja kuuntelemiseen.

Tekoälyn eettistä näkökulmaa käsitellään raportissa varovaisesti, mutta sen hyödyntämistä esimerkiksi selkokielen tukena voisi tarkastella laajemmin. Selkokeskus on selvittänyt tekoälyn mahdollisuuksia selkokielisten käännösten tukena, ja yhteistyöehdotuksille ollaan avoimia.

Päätös: Kuultiin esittely Avoimen hallinnon 5. toimintaohjelman puoliväliarvioinnin valmistelusta ja merkittiin se tiedoksi. Sihteeristö kokoaa KANEn konkreettiset ehdotukset ja muokausehdotukset raporttiin. Ehdotukset pyydetään toimitettavaksi sihteeristölle maanantaina 29.9. klo 12.00 mennessä, jonka jälkeen sihteeristö toimittaa ehdotukset kootusti avoimen hallinnon tiimille.

7. Neuvottelukunnan toimikauden 2022–2026 arvioinnin ja loppuraportin valmistelu (liite 7.1)

Mikko Lehtonen esitteli neuvottelukunnan loppuraportin alustavan luonnoksen. Neuvottelukunnalta toivottiin näkemyksiä erityisesti ehdotuksista toiminnan kehittämiseksi ja suosituksista kansalaisyhteiskuntapolitiikan kehittämiseksi seuraavalla hallituskaudella.

Keskustelussa nousi esiin tarve selkeyttää KANEn roolia suhteessa yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaariseen neuvottelukuntaan. Päällekkäisyydet ja yhtymäkohdat voisi tuoda selkeästi esiin. Ehdotettiin, että KANE voisi jatkossa seurata valtionavustusten myöntämisprosesseja eri hallinnonaloilla.

Tutkimustoiminnan osalta korostettiin vapaaehtoistyön arvon mittaamisen tärkeyttä ja toisaalta halu säilyttää sen osalta omistajuus kansalaisyhteiskunnan toimijoilla. Vapaa-ajan osallistumista koskevan tilastoinnin loppuminen on ongelma, joka tulisi ratkaista. KANEn toimikauden alussa ideoituihin akateemisiin päiviä, joilla kohtautettaisiin järjestökenttää ja tutkijoita sekä edistettäisiin molemminpuolista tiedonvaihtoa. Todettiin, että tutkijaverkostoa koskevaa suositusta voitaisiin konkretisoida. Myös kansalaisjärjestöstrategian puitteissa on käynnistetty tutkijayhteistyötä, esimerkiksi strategian tiedesparraus syksyllä 2025.

Keskustelussa pohdittiin myös neuvottelukunnan edunvalvontaroolia ja sen erottamista vuorovaikutustehtävistä, erityisesti ministeriöiden valmistelijoiden roolin näkökulmasta. Valtionavustuskäytäntöjen uudistaminen ja uuden järjestelmän käyttöönotto nähtiin mahdollisuutena parantaa avustusten seuranta. Samalla korostettiin järjestöjen osallistumisen merkitystä kehitystyöhön. Julkisen talouden suunnittelua koskevaa suositusta voisi vielä muokata korostamalla pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta.

Tuotiin esiin paikallisuuden merkitys kansalaisyhteiskunnan toiminnassa ja huoli siitä, että kuntatason aktiivinen kansalaistoiminta jää helposti valtakunnallisen keskustelun varjoon. Lisäksi pohdittiin neljännen sektorin roolia ja sen huomioimista osana kansalaisyhteiskuntaa.

Loppuraportin viimeistelyä koskien sovittiin, että yksityiskohtaiset kommentit toimitetaan sihteeristölle sähköpostitse 9.10.2025 mennessä. Tavoitteena on hyväksyä raportti neuvottelukunnan kokouksessa 27.11.2025, ja julkaisu ajoittuu tammi-helmikuulle 2026, nykyisen toimikauden päättyessä.

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi ja hyödynnettäväksi loppuraportin jatkovalmistelun tukena. Neuvottelukunnan jäsenistön kirjalliset kommentit pyydettiin toimittamaan sihteeristölle 9.10.2025 mennessä. Tavoitteena on hyväksyä raportti neuvottelukunnan kokouksessa 27.11.2025. Raportti julkaistaan tammi-helmikuussa 2026.

8. Ajankohtaiskatsaukset

- **Kansalaisjärjestöjen edustajat valtiollisessa palkitsemisjärjestelmässä**
Timo Laitinen Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikunnista esitteli Suomen valtiollista palkitsemisjärjestelmää. Kunniamerkkialoitteita ja -esityksiä voivat tehdä yksityishenkilöt, organisaatiot, yritykset ja yhdistykset. Yhdistysten esitykset viedään keskustajärjestöjen kautta ao. ministeriöihin. Ehdotusten määräaika on 1. elokuuta. Suurmestarin linjauksissa 7.5.2024 korostetaan mm. 3. sektorin roolia palkitsemisessa. Tilastojen mukaan 3. sektori hakee merkkejä melko vähän suhteessa sektorin kokoon. Laitinen kannusti kansalaisyhteiskunnan toimijoita aktiivisuuteen kunniamerkkiesitysten suhteen.
- **Komission ehdotus uudeksi rahoituskehikseksi ja CERV+ -ehdotus**
Jussi Mäkinen oikeusministeriöstä esitteli EU:n monivuotista rahoituskehystä vuosille 2028–2034 ja AgoraEU-ohjelmaa. Komissio esittää ohjelmakaudelle 2028–2034 uutta AgoraEU-rahoitusohjelmaa, jossa integroidaan yhteen nykyinen CERV-ohjelma sekä kulttuurialan Luova Eurooppa -rahoitusohjelma. AgoraEU:n tavoitteena on edistää Euroopan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta ja kulttuuriperintöä, lisätä kulttuuri- ja luovien alojen kilpailukykyä erityisesti audiovisuaalisella ja media-alalla, turvata taiteen ja median vapaus sekä vahvistaa yhdenvertaisuutta, aktiivista kansalaisuutta, kansalaisten oikeuksia ja EU:n yhteisiä arvoja, ja siten lisätä demokraattista osallistumista sekä yhteiskunnallista resilienssiä. CERV+-ohjelma jakautuu kolmeen toimintalinjaan: 1) Luova Eurooppa – Kulttuuri, 2) Media+, ja 3) Demokratia, kansalaiset, tasa-arvo, oikeudet ja arvot (CERV+). CERV+-ohjelmalla jatketaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tukemista.

Todettiin, että CERV-yhteyspisteellä on ollut iso merkitys siihen, että järjestöt lähtevät hakemaan EU-rahoitusta. KANEn ja poliitikkojen tapaamisissa todettiin, että hakuja

halutaan kannustaa, mutta samaan aikaan eri ministeriöt suhtautuvat tukikirjreisiin ja kumppanuuksiin eri tavoin. Olisi tärkeää, että valtionhallinnolla olisi yhteinen linja suhtautumisessa kumppanuuksiin ja hankkeiden tukemiseen (esim. omarahoitusosuus). Tarvitaan yhteistyötä myös osaamisen kehittämiseen ja hakemusten laadun parantamiseen. Todettiin myös, että CERV-ohjelman osalta rahoitus on ollut erittäin kilpailtua.

- **Kansalaisjärjestöstrategian toimeenpanon eteneminen**

Mikko Lehtonen kertoi strategian toimeenpanon etenemisestä. Toimeenpano etenee pääosin suunnitelman mukaisesti. Valtionavustuskäytänteiden kehittämistä koskeva raportti julkaistaan lokakuun puolivälissä. Selvitys kuntien ja hyvinvointialueiden järjestöille myöntämästä tuesta ja avustustoiminnan kehittämisestä julkaistaan lokamarraskuun taitteessa, ja MDI esittelee tuloksia mm. kansalaisjärjestöakatemiassa Oulussa 1.10. Motiva arvioi järjestöjen kanssa keinoja hyödyntää EU-hankerahoitusta nykyistä enemmän. Selvitys valmistuu marraskuun loppuun mennessä ja julkaistaan viimeistään vuodenvaihteen jälkeen. Verovähennysoikeuden laajentamista koskeva lakiesitys siirtyi jatkovalmisteluun. Valtionavustuslain uudistusta koskeva valmistelu etenee. Strategiatyöryhmän seuraava kokous pidetään marraskuussa.

Päätösesitys: Merkittiin ajankohtaiskatsaukset ja niistä käyty keskustelu tiedoksi.

9. Muut asiat

- [Uudistettu lainvalmistelun kuulemisopas](#) julkaistiin 12.9.2025.
- [KANE-järjestöjen kannanotto budjettiriiheen 2025](#) (29.8.2025)
- [Minna Canth -palkinnon saajaa](#) voi ehdottaa 15.10.2025 asti.

Päätösesitys: Merkitään tiedoksi.

10. Seuraavat kokoukset

torstai 27.11.2025 klo 13–16

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.37.